

QUAN EL CAMPANAR REPICA, LES GARGOLES VIUEN UNA MICA

ANDREU PUJOL

Surts de casa arregladet, americana, camisa i corbata a punt de lluir; a la plaça del Castell trobes els companys de col·legi i de l'Institut, "els de l'insti". També hi ha el frare Jaume, (a) Mustafà, que us deixa triar, als alumnes, entre anar a la processó o infondre-us, amb molta traça, un complex de tipus excèntric, esnob, culpable, si no hi aneu.

La processó és com cada any: primer els gegants, després les dues files de ciris encesos sostinguts per barons que vesteixen bé. Avui no bades, i, a la renglera, et col·loques lluny del Mustafà. La teva experiència en rengleres és molta: fila per a entrar a classe i per a sortir-ne, per a començar partits de futbol, per a gimnàstica, excursions, processons, inclús per a anar al wàter... La processó és una formació més agradable, almenys de bon començament; et passeges amb els companys fora de classe, veus cares noves...

Hi ha una parada. Dibuixes rodones amb el degoteig de la cera damunt les llambordes terroses; ajuntes el ciri amb el del teu company del davant, i la flama dels dos creix molt, es fa gran com la d'una foguera. "Oh, mireu aquests xiquets", diu la gent. Esteu ecofois. Un company de la renglera oposada us mira malament i desaprova: —"Si és aquesta la importància que doneu a la processó, més valdria que us haguessiu quedat a casa". Tenia raó, des de qualsevol punt de vista; però tu, com a indiferent, et torques el nas després de separar els ciris, mentre et torna la sensació de perill de pecat. Durant una estona tens un corcò a la consciència religiosa: Rebràs un càstig, per això? La parada s'allarga; neguitós, et canses

d'estar dret, d'aguantar l'espelma; però vols aguantar fins al final i demostrar als teus censors que ets capaç de fer-ho, per trons.

En ésser a la placeta de Sant Pere, t'esmunys de la renglera cap a la dreta, cap el Fossar Vell. Al davant del mercat, n'hi ha una colla de la teva edat que ja han acabat, també. T'hi sents unit.

La porta del campanar s'ofereix oberta. Un dels galifardeus engresca: "Anem a passar les lletanies". Tothom ho repeteix, i tots entreu a la porta de l'alta torre.

Només començar a pujar, un espontani us recita la lliçó del dia passat, imitant amb molta cura la veu del mestre, i la seva paròdia voreja un escarni graciós; els altres, com remadors animats per l'encoratjament del timoner, pugeu més espavilats. En arribar en un replà llarg i més ample, després del qual comença el caragol del campanar, ressona un crit d'alerta: —"Maricon l'últim"; corredisses i cops de colze.

A l'escala no hi ha llum; la foscor embolica i excita. La pujada s'atura per encendre els ciris; i la cera cau damunt els vells esglaons, escampant una forta olor; la veu dels que són a l'altre cap de la renglera arriba, opaca i metàl·lica, per l'espiral avall i per entremig de les animetes amigues i vacil·lants de les espelmes. A part d'aquestes, el color negre us domina els ulls, per damunt, en intensitat, del marró de les pedres tallades de la paret rampant i corba. Només veus les cames dels del davant i els caps dels del darrera. Tot plegat resulta una situació apta per a un cerimonial secret. Una veu s'aixeca:

3

"El vicari de l'asset
es fa servir el cafè a les set".

La coral respon, gregorianament:

"Panxa nostra, panxa nostra".

Escales amunt, circulen xiclets i caramels, que
són endrapats de seguida.

"Qui té duros fuma puros,
qui no en té fuma paper"...
"Panxa nostra, panxa nostra".
"Les comunes de sífó
no són bones per a tothom".

Els esglaons se us tornen de tabola. Mig
escanyats, les rialles no acaben d'esclatar. Les
mans i les sabates s'han esquitxat de cera i els
nusos de les corbates s'han aflluixat quan la
patuleia arriba a l'inferior dels tres últims pisos
del cloquer. Amb la llum, reidentifiques les ca-
res; sou: el pinxet, el poca-solta, el fatxenda,
el bromista conflictiu, el tímid que es destapa,
l'home precoç, el gàngster... i més, tot ganes
de gatzara i baladrejar.

Al replà, el grup es dispersa, badant amb les
grans campanes. Hi ha reagrupament al pis de
dalt. Guaiteu a fora, mireu per tots els costats
la ciutat i els camps verds que la volten, la
muntanya i el mar. L'alçada és considerable, i la
vista enlairada allibera les molles d'una espiri-
tualitat poca-solta, que inicia, bramant, aquell
prec a Sant Joan del pi gloriós...

"Patró de les borratxeres,
inventor de la canya i el rom,
feu que sigui per a tothom
aquesta santa doctrina:
que agafem una bona paperina,
i fotem el camp d'aquest món.
Setrill, setrill, setrill,
oli per als pobres..."

Riota general. La presència d'altra gent, lluny
d'acoquinar-vos, us esperona, teniu la sensació
d'ésser els amos. Feu combats d'esgrima amb

els ciris, i un brogit eixordador, desvetllat a base
de grolleries i ocurrències.

Pugeu al pis més alt del campanar. Allò és
gairebé el punt més alt de la gresca. Hi ha qui
fuma el sisè cigarret de la seva vida. Els altres
feu oli, us doneu empentes energumènicament.
El poca-solta simpàtic excel·leix: "—Veniu, que
us explicaré la lliçó de geografia". S'atansa a la
barana i assenyala cap a fora, amb la pinya de
camarades al voltant, empenyent-lo: "—Bé,
aquesta comarca que veieu és la comarca del
Trempe; es divideix en dues, aquí hi ha Trempe-
fort, i allà Trempefluix. Les poblacions més im-
portants són Puigpelat, Semarruga, Semaixeca,
i Semarronsa". Els camarades responeu en un
semblant to a la lliçó de geografia. Tothom
parla o riu, crida o canta.

Es llavors, quan el bromista conflictiu s'in-
clina cap a fora de la barana, s'escura sorollo-
sament la gola i escup uns enormes gargalls
campanar avall; al pis de sota, un home rep
part de l'escopinada al seu braç, i mira, em-
pipat, al que fa grans escarafalls al seu damunt,
i comprova que no és una gàrgola que ha rajat.
A dalt, l'imateu. L'escatologia campa per les
vostres boques. Quan n'esteu tips, comenceu

Al pis de sota us topeu amb el gargallejat;
l'home veu el gargallós, i ve a empaitar-lo; el
vostre camarada, malgrat el seu gargamelló ei-
xut, engega un "—M'he catat de veure't bo",
abans de fugir cap a les fondàries del grup. La
víctima no sap si li convé pegar-vos a tots, i se'n
torna remugant ja t'enxamparé. La coral l'aco-
miada amb un udol sorollós, aquell "uuu..." irri-
tant. Us sentiu molt eixerits.

Però vet aquí que, de dintre de la campana
Petra, es despenja el campaner, batall avall, re-
lliscant, relliscant. Ha sentit tocar campanes de
xivarri, i prou que sap a on. Vol posar ordre;
el gargallejat se li ajunta, i el campaner us em-
paita i escomet, braços amunt, amb gest d'estar
a punt d'aviar un raig de mastegots. Es l'enemic,
un enemic de bo de bo... De la colla s'aixeca
un clam, un crit d'excitació, mig animal: "...¡¡¡El
Jaió!!!, ¡El Jaió!, ¡El Jaió!..." Foll de plaer,
corres cap a la fugida, i et llences escales avall
amb els braços mig oberts... Frenètics, baixant,
avanceu la gent que marxen de veure la proces-
só, ben arrecerada a la paret per no prendre
mal. La pàtria es retira precipitada i satisfeta.